[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 402

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ

ਬਨਾਮ

ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3382-3383)

03 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ - ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ - ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਰਾਜ - ਜਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਇਕ 'ਹਮ' ਨੇ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ - ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, 'ਏ.ਐਚ.' ਅਤੇ 'ਐਮ.ਐਸ.' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ 1948 ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ - 'ਏ..ਐਚ' 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕਲੌਤਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣ ਗਿਆ - 1964 ਵਿਚ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਏ.ਐਮ.' ਅਤੇ 'ਐਚਏ' ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ - ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ - ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਦਿਆਂ 1973 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - 'ਏ.ਐਮ.' ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣ ਗਿਆ - 'ਏ.ਐਮ.' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਕਿ ਹੁਣ ਹਮਦਰਦ ਲੈਬਾਰਟਰੀਜ਼ (ਭਾਰਤ) ਦੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹੁਣ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ 'ਏ.ਐਮ.' ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਰ.1&2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ। ਵਕੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਲਾਈਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਕਿਹਾ: ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਪੂਰੇ 1948 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 1973 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ - 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ - 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ 'ਏ.ਐਮ.' ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ, ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਪੋਤਰੇ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ('ਏ.ਐਮ.' ਅਤੇ 'ਐਚ.ਏ.) ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧੇ ਗਏ 1948 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਸਿਵਲ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 - ਜਾਂ XXXIX, rr.1&2 – ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

402

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ 403

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 - ਜਾਂ XXXIX, rr.1&2 – ਵਿਗਿਆਪਨ-ਅੰਤਰਿਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ – ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ: ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ:1.1 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਮਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਮੁੱਦਾ" ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਵਿਗਿਆਪਨ-ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦੇ

ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 37-39) [428-ਏ; 429-ਬੀ-ਡੀ]

XXXXXX

1.2 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਕਰੂਦੀਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਭਰਾ 'ਐਚ.ਐਚ.ਏ.ਐਚ.' ਅਤੇ 'ਐਚ.ਐਮ.ਐਸ.' ਟਰੱਸਟੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਧਾਰਾ 3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 42] [430-B-D]

1.3 1973 ਦਾ ਡੀਡ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ 02.07.1973 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 02.07.1973 ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ "ਮੁਤਾਵਾਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਟਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਵੀਂ ਲਾਈਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਪਰ 1973 ਦੇ ਡੀਡ (ਐਨੇਕਚਰ ਪੀ-1) ਵਿੱਚ, ਪੂਰਾ ਸਟਾਪ

ਗਾਇਬ ਹੈ। ਇਹ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗਲਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧੂਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 43, 44) [430-E; 431-A-B]

1.4 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸੰਚਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ 1948 ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪਾਰਸ 45, 46] [431-B; 432-D]

1.5 ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 1948 ਦੇ ਵਕਫ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸੋਧੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਰਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ) ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। (ਪਾਰਸ 47, 48) [432-E-G]

XXXXXX

1.6 ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 04.07.1995 ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਵਜੋਂ ਦੂਜੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ 04.07.1995 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿਚ, ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ 'ਏਐਮ' ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਾਰਸ 49, 50] [432-H; 433-A-C]

1.7 1973 ਡੀਡ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ, ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਦਲੀਲ 04.07.1995 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਜਾਂ 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਦਰਦ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ। [ਪਾਰਸ 51, 54] [433-E-G; 434-D-E]

XXXXXX

1.8, 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 55] [435-F]

1.9 ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ, ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ

ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੌਣ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ. [ਪਾਰਸ 57, 58] [434-H; 435-A; ਜੀ-ਐਚ; 436-A-C]

1.10 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ 28.04.2015 ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪਾਰਸ 59-61] [436-C-F]

ਫਕਰੂਦੀਨ ਬਨਾਮ ਤਾਜੁਦੀਨ **(2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 12: [2008] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 377**; ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਚੰਦ ਕੌਸ਼ਲ **(1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 825: [1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 535;** ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2004) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 697: [2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 920 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

ਏ. ਅਰੂਪੁਥਮ ਬਨਾਮ ਏ.ਵੀ. ਯਗੱਪਾ **(1971) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 808 - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।**

ਦੋਰਾਬ ਕਾਵਸਜੀ ਵਾਰਡਨ ਬਨਾਮ ਕੂਮੀ ਸੋਰਾਬ ਵਾਰਡਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1990) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 117: [1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 332**; ਡਾਲਰ ਕੰਪਨੀ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦਾ ਕੁਲੈਕਟਰ **(1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 730: [1975] ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 403;**ਵਾਂਡਰ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਂਟੋਕਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ **(1990) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 727;** ਮੁਹੰਮਦ. ਮਹਿਤਾਬ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 221: [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 359;** ਸਮੀਰ ਨਾਰਾਇਣ ਭੋਜਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਰੋੜਾ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ **2018 (10) ਸਕੇਲ 33**; ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਬਦਸ਼ਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ **(1921) ਐਲ.ਡਬਲਯੂ ਮੈਡ.188 (ਡੀ.ਬੀ.);**ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ। ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਬਦਸ਼ਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ **(1921) 14 ਐਲ.ਡਬਲਯੂ. 128 (ਐਫ.ਬੀ.) - ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[2008]9 SCR 377	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 25
[1990] 1 SCR 332	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
[1975] Suppl. SCR 403	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
(1990) Suppl. SCC 727	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
[2013] 3 SCR 359	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 27
2018 (10) SCALE 33	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 31
(1971) 3 SCC 808	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 40
[1974] 1 SCR 535	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 45
(1921) LW Mad.188 (DB)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 52
(1921) 14 L.W. 128 (F.B.)	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 52
[2004] 3 SCR 920	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 57

XXXXXX

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3382-3383

2017 ਦੇ ਐਫ.ਏ.ਓ. (ਓ.ਐਸ.) ਨੰਬਰ 278 ਅਤੇ 280 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.11.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਸਦੇਵ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੇਯਾਂਸ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਏਕਤਾ ਮਹਿਤਾ, ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਜੈਕ੍ਰਿਤੀ ਐਸ. ਜਡੇਜਾ,

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੁਧੀਰ ਨੰਦ੍ਰਜੋਗ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸਾਕੇਤ ਸੀਕਰੀ, ਸਿਮਰਨ ਮਹਿਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਏਕਤਾ ਸੀਕਰੀ, ਅਨਿਰੁਧ ਬਾਖਰੂ, ਬਿਕਲਪਾ ਮੁਦਗਲ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਰਣਜੀਤਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਮੈਨਨ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਠੌੜ, ਦੀਪਕ ਗੋਇਲ, ਬੌਬੀ ਲਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਿਮਾ ਦਿਵੇਦੀ,।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਵਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1. ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।[Leave granted]

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 27.11.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 19081 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 25.10.2017 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

3. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 19.03.2015 ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ - ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਦਰਦ ਲੈਬਾਰਟਰੀਜ਼ (ਭਾਰਤ) 2, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ

ਸੀ, ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 08.05.2017 ਨੂੰ 2017 ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 211 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ 29.03.2017 ਨੂੰ 2017 ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 162 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 19.03.2015 ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ 20.03.2015 ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮਰਹੂਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੇ ਵੀ 23.03.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 23.03.2015 ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹੁਣ ਵਕਫ ਡੀਡ 3 ਮਿਤੀ 28.08.1948 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ 20.03.2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[1] ਕੋਡ

[2] ਹਮਦਰਦ

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 409

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ:

(ਏ) ਸਤੰਬਰ 2016 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਐਚ.ਐਲ.ਆਈ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਸਮੇਤ) ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਕਾਏ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।

(ਅ) ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਐਲ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(ਸੀ) ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਡੋਮੇਨ ਨਾਮ www.hamdard.com, www.hamdard.in ਅਤੇ www.hamdardindia.com ਦਾ ਪਾਸਵਰਡ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਈ-ਮੇਲ ਸਰਵਰ ਪਾਸਵਰਡ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ।

(ਡੀ) ਈ.ਆਰ.ਪੀ. (ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਰਿਸੋਰਸ ਪਲਾਨਿੰਗ) ਐਡਮਿਨ ਕੰਟਰੋਲ ਪਾਸਵਰਡ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

(ਈ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਾਹਤ (ਵਾਂ) ਪਾਸ ਕਰੋ ਜੋ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ।

6. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਸਦ ਮੁਈਦ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਹਮੀਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ (ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 162/2017) ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4 ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਹੈ, ਜੋ ਆਖਰੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 19.03.2015 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

---

3 ਕੰਮ

7. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 25.10.2017 ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2017 ਦੇ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 4331 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2017 ਦੇ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 5860 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ:

28. ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ

ਦੀ ਲਾਈਨ (ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ) ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ੩ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਦਫਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਬਚਾਓਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

29. ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...

xxx xxx xxx

"47. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਡੋਮੇਨ ਨਾਮ www.hamdard.com, www.hamdard.in ਅਤੇ www.hamdardindia.com ਦਾ ਪਾਸਵਰਡ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਈ-ਮੇਲ ਸਰਵਰ ਪਾਸਵਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਉਹ ਈ.ਆਰ.ਪੀ. (ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਰਿਸੋਰਸ ਪਲਾਨਿੰਗ) ਐਡਮਿਨ ਕੰਟਰੋਲ ਪਾਸਵਰਡ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣਗੇ।

XXXXXX

8. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1973 ਦੇ ਵਕਫ ਡੀਡ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 26.6.1973 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਚਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ:

1. ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਤਜਰਬੇ ਜਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ;

2. ਉਹ ਬੇਈਮਾਨ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬ, ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

9. ਮੌਜੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ:-

"28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਫਕਰੂਦੀਨ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਲਾਈਨਲ ਮਰਦ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨਿਟੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ. ਦਰਅਸਲ, ਫਕਰੂਦੀਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ, ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਕ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ; ਉਹ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ (ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਰੂਪੁਥਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਈਨਲ ਮਰਦ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸਰਲ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਲਜੀਏਟ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ "ਐਂਬੂਲੇਟਰੀ" ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

---

[4]1973 ਡੀਡ

xxx xxx xxx

XXXXXX

30. ਇਸ ਲਈ (ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਕਤਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਕੇਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ (ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਇਸਦਾ ਨਜ਼ੀਰ/ਸਕੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ"। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ. ਨਜ਼ੀਰ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ "ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਵੰਸ਼" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਧਾਰਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ੀਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ।

10. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ - ਹਕੀਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੇ ਸਾਲ 1906 ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 22.06.1922 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਬੀਆ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਹਾਜੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਹਕੀਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਸਈਦ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ 28.08.1948 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਡੀਡ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 413

1. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਟਰੱਸਟੀ (ਮੁਤਾਵਾਲੀ) ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਆਨਾ ਦੀ ਫੀਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਦੋ ਟਰੱਸਟੀ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 1.5 ਆਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਾਂ, ਮਾਲਕੀ ਨੰਬਰ 1 ਹਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਨੰਬਰ 2 ਹਕੀਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ. ਸਈਦ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੈਨੇਜਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ

ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਏ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ. ਜਿਸ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਸਾਡੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

3. ਟਰੱਸਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਐਸ.ਓ.ਐਲ. ਟਰੱਸਟੀ ਇਕੱਲੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦੋ ਟਰੱਸਟੀ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਵੰਡਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ। ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਜਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

XXXXXX

4. ਸਾਡੇ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਡੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਨੂੰ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

11. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਬੀਆ ਬੇਗਮ ਦੀ ਮੌਤ 5.10.1948 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਟਰੱਸਟੀ ਹਕੀਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਈਦ ਸਾਲ 1948 ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ 06.08.1948 ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਮਦਰਦ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਕਵਾਮੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 22.06.1950 ਨੂੰ ਚੈਰਿਟੀ ਲਈ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਜੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕਲੌਤਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣ ਗਿਆ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਸਾਲ 1964 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ (ਜਨਮ 1935) ਅਤੇ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ (ਜਨਮ 1945) ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, 02.07.1973 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ 26.6.1973 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਸਤਖਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮਕਾਲੀ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਪਾਠ ਹਨ।

XXXXXX

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 02.07.1973 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਕਫ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:

"2. ਵਕਫ਼-ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਵਕਫ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ-ਡੀਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਦਾਨ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

3. ਚੈਰਿਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਕੀਫਾਂ ਨੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਵਿਆਖਿਆ, ਤਬਦੀਲੀ, ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਦਾਨ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਹੈ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ, ਇਕਲੌਤੇ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ 01.01.1973 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ:

xxx xxx xxx

"ਧਾਰਾ ਨੰਬਰ 1: ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

"ਵਕਫ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

"ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੋ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰੇਕ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕੋਲ ਵਕਫ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਵਕਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਨਖਾਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

XXXXXX

"ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤਨਖਾਹ ਖਾਨਦਾਨੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਵਕਫ-ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਖਾਨਦਾਨੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ

72,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਜਾਂ 7/64 ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

ਧਾਰਾ 3: ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕਰਨਗੇ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ) ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਕਫ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਈ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵੰਡ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਲਈ ਵਕਫ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਚਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦਾ ਸਦਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦਾ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਹੋਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 417

ਧਾਰਾ 42 : ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

42.:D ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖੰਡਾਨੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ 72,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਵੰਡਯੋਗ ਲਾਭ ਦਾ 7/64, ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਖਾਨਦਾਨੀ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

"42-ਏ: ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵਕਫ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਨ। ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਕਫ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ/ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਜਲਿਸ਼-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

14. ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 26.06.1973 ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 1948 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਐਨੇਕਚਰ ਪੀ.1 ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"1. ਵਕਫ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਲੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੋ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰੇਕ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕੋਲ ਵਕਫ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਲਈ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਵਕਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਨਖਾਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤਨਖਾਹ ਖਾਨਦਾਨੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਵਕਫ-ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਖੰਡਾਨੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ 72,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਜਾਂ 7/64 ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

3. ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ) ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਹੋਣਗੇ। ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਕਫ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਈ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਜਲਿਸ-ਅਯਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਵੰਡ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਲਈ ਵਕਫ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਚਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮਜਲਿਸ-ਅਯਾਨ ਦਾ ਸਦਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦਾ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਹੋਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

6. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਧਾਰਾ ਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ:

(1) ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਤਜਰਬੇ ਜਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ;

(2) ਉਹ ਬੇਈਮਾਨ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬ, ਜੂਆ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

xxx xxx xxx

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 419

8. ਜੇ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਇਸ ਵਕਫ਼ ਦਾ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਨਾਮਕ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਵਕਫ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਕਤ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕੀਫ-ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਾਰਸਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਖੰਡਾਨੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ

ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਹੋਣਗੇ।

9. ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਜਦੋਂ ਵੀ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਮਤ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਆਮ ਮਤੇ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੋਲ ਕਾਸਟਿੰਗ ਵੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।

xxx xxx xxx

42-ਏ. ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵਕਫ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਨ। ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਵਕਫ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ/ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

XXXXXX

15. ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ (23.12.1969 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ) ਅਤੇ ਹਮੀਦ ਅਹਿਮਦ (25.3.1977 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ) ਨੂੰ 30.05.1995 ਨੂੰ ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਜੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ 22.07.1999 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਭਾਵ ਵਕਫ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

16. 04.07.1995 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਨੂੰ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਹਮਦਰਦ

ਮਿਤੀ 04/07/1995

ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ, ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ (ਵਕਫ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਾਮਿਦ ਅਹਿਮਦ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ, ਨੂੰ ਵਕਫ ਦਾ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ।

ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ" ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਦੇ ਵਕਫ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਕਫ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਵਕੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦਾ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ "ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ" ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨੇ (ਵਕਫ) ਲਈ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:
1. ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ
(ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ) : ਚੇਅਰਮੈਨ
2. ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ : ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ
3. ਸ੍ਰੀ ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ : ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ
4. ਸ੍ਰੀ. ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ : ਮੁਤਾਵਲੀ

5. ਸ੍ਰੀ ਹਾਮਿਦ ਅਹਿਮਦ- ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੱਕ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਵਜੋਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਏਜੰਡਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਿੰਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਗੇ।

ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨਗੇ।

ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਭਾਵ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਬੋਰਡ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ (ਵਕਫ਼) ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦਾ ਬੋਰਡ ਬਜਟ, ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਟੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਬੋਰਡ ਹਮਦਰਦ ਦਾਵਾਖਾਨਾ (ਵਕਫ਼) ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਬਜਟ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਬੋਰਡ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

SD/-
(ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ)
ਵਕੀਫ਼ ਮੁਤਵਾਲੀ"

17. ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਨੇ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਅਸਦ ਮੁਈਦ ਨੂੰ 17.04.2000 ਨੂੰ ਪੰਜਵਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਦ ਮੁਈਦ, ਜੋ 2017 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 162 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ। ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੀ 19.3.2015 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

18. ਸਾਜਿਦ ਅਹਿਮਦ ਪੁੱਤਰ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ (ਜਨਮ 5.6.1978) ਨੂੰ 14.4.2015 ਨੂੰ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਮੁਖੀ ਮੁਤਵਾਲੀ ਅਬਦੁਲ

ਮੁਈਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਵਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

19. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਕੀਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਕੀਫ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਕਫ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਕਾਰਪਸ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

XXXXXX

20. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1972 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 117 ਵਾਲੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 23.12.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ 12.12.1970 ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਕਫ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਮਦਰਦ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:

"74. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਕਫ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਜੋ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ)। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

77. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਇੱਕ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ. ਇਸ ਲਈ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨਜ਼ ਐਂਡ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ, ਹਮਦਰਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਕਫ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾਵਾਖਾਨ ਵਕਫ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਸਮਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ. ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਕਫ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ; ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਸਦਾ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦਾਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਾਂ ਜਾਂ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸਦੀਵੀ ਸਮਰਪਣ, ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਯੰਤਰ, ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ ਜੋ ਵਕਫ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 423

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡੀਡ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 1, 3 ਅਤੇ 42-ਏ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਰ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ / ਵੰਸ਼ਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡੀਡ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ ਦੇ ਮੁਤਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਔਰਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਹੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ. ਜੇ ਨਾਰੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਰਦ ਵੰਸ਼ਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਤਵਾਲੀ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਮੁਤਵਾਲੀ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ. ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਵੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ, ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਾਧਾਰਨ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

22. 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੋ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ, ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਲਈ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹਾਲ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ, ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ. ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ, ਪਹਿਲੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ, ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਕਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

23. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਅਯਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦਾ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਹੋਵੇਗਾ।

24. 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 42-ਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਡੀਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ. ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ 20.03.2015 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

25. ਸ੍ਰੀ ਵਾਸਦੇਵ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸਦ ਮੁਈਦ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ **ਫਕਰੂਦੀਨ ਬਨਾਮ ਤਾਜੁੱਦੀਨ 5** ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

26. ਇਹ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਏ.ਓ. (ਓ.ਐਸ.) 208/2017 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 26.5.2017 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ / ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 30.8.2017 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

---

[5] (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 12

XXXXXX

"3. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ / ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 30 ਅਗਸਤ 2017 ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ।

27. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਡੋਮੇਨ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ **ਦੋਰਾਬ ਕਾਵਸਜੀ ਵਾਰਡਨ ਬਨਾਮ ਕੂਮੀ ਸੋਰਾਬ ਵਾਰਡਨ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਦੋਂ ਹਮਲੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਦਖਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਲਤ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, **ਡਾਲਰ ਕੰਪਨੀ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ 7** 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਨਿਰਭਰਤਾ **ਵਾਂਡਰ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਂਟੇਕਸ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।** ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਸੀ. ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। **ਮਹਿਤਾਬ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 9** ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

28. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ **ਏ. ਅਰੂਪੁਥਮ ਬਨਾਮ ਏ.ਵੀ. ਯਗੱਪਾ 10 ਵਜੋਂ** ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਿਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ

ਵਿੱਚ ਵਸੀਲੇਦਾਰ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਨਾਫੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਕਫ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੌਣ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੇਵਲ ਡੀਡ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

[6] (1990) 2 SCC 117

[7] (1975) 2 SCC 730

[8] (1990) Suppl. SCC. 727

[9] (2013) 9 SCC 221

[10] (1971) 3 SCC 808

XXXXXX

29. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 28.04.2015 ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਜ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹਮਾਦ ਅਹਿਮਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਡੀਡ ਨੇ ਵਕੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕਫ

ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ, ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡੀਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

30. ਸ੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 04.08.2007 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

31. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਰਿਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮੀਰ **ਨਾਰਾਇਣ ਭੋਜਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਰੋੜਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ 11** 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡੋਮੇਨ ਨਾਮ, ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਰਿਸੋਰਸ ਪਲਾਨਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਪਾਸਵਰਡ ਮੰਗੇ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਮਦਰਦ ਦੇ

ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਪਾਸਵਰਡ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

[11]2018 (10) ਸਕੇਲ 33

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 427

32. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਠੋਸ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਖੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਦਾ ਧਾਰਕ ਹੈ।

33. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ "ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲਾਈਨ" ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

34. ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 04.07.1995 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ੀਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ੀਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ

ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ 1995 ਤੋਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ੀਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦੀ ਮੌਤ 19.03.2015 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ 16.05.2017 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ "ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

35. **ਕੈਂਸਲ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਬਦਸ਼ਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦੁਰ 12 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ**, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਅਟੁੱਟ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

36. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

---

[12](1921) LW Mad.188 (DB)

XXXXXX

37. ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 12.12.1970 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਕਫ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਕਫ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਅਤੇ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"74. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਕਫ" ਸ਼ਬਦ (ਜੋ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ.....

*** *** ***

77. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਇੱਕ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ. ਇਸ ਲਈ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨਜ਼ ਐਂਡ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ, ਹਮਦਰਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੇ ਵਕਫ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਸਮਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰੱਖਦੇ

ਹਨ. ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਕਫ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਟੂਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ; ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਸਦਾ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦਾਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਾਂ ਜਾਂ ਯੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸਦੀਵੀ ਸਮਰਪਣ, ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਯੰਤਰ, ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ ਜੋ ਵਕਫ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾਵਾਖਾਨਾ ਵਕਫ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ। ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 429

38. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ, ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ।

39. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਮਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਮੁੱਦਾ" ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਵਿਗਿਆਪਨ-ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

40. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਵਕਫ ਡੀਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਏ. ਅਰੂਪੁਥਮ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)** 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਵਸੀਲੇ-ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਕਫ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ

ਗਏ ਵਕਫ ਡੀਡ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਏ. ਅਰੁਪੁਥਮ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਗਲਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।**

41. ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਫਕਰੂਦੀਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ** ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਕਫ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ 04.07.1995 ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਈਨਲ ਮਰਦ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਲਜੀਏਟ ਐਂਬੂਲੇਟਰੀ ਲਾਈਨਲ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

42. ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਕਰੂਦੀਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) **ਵਿੱਚ** ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1973 ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਭਰਾ ਹਾਜੀ ਹਕੀਮ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਹਕੀਮ ਮੁਹੰਮਦ। ਸਈਦ ਟਰੱਸਟੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ

ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਧਾਰਾ 3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

43. 1973 ਦਾ ਡੀਡ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ 02.07.1973 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੇਕਚਰ "ਪੀ -1" ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੰਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ 26.06.1973 ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਅਤੇ ਡੀਡ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਘੋਸ਼ਣਾ
3. ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ) ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ।	ਧਾਰਾ 3: ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: "ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ (ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ) ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਅਤੇ ਫਿਰ

	ਮੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਹੋਣਗੇ।

XXXXXX

44. ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਤੀ 02.07.1973 ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ "ਮੁਤਵਾਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਟਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਵੀਂ ਲਾਈਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਪਰ 1973 ਦੇ ਡੀਡ (ਐਨੇਕਚਰ ਪੀ-1) ਵਿੱਚ, ਪੂਰਾ ਸਟਾਪ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਇਹ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗਲਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੁਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧੂਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

45. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸੰਚਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਿੱਲੀ **ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ**

ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਚੰਦ ਕੈਸ਼ਲ 13 ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:-

"19. ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਓਡਗਰਜ਼ ਦੇ "ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ" (5 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ 1967) ਦੇ ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ (ਪੰਨਾ 28-29 ਤੇ), ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਇਸ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ". ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਤੋਂ 94 ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 95 ਤੋਂ 98 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਬੇਸ਼ਕ, "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ।

20. ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਓਜਰਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ:

ਲਾਰਡ ਵੇਨਸਲੇਡੇਲ, ਮੋਨੀਪੈਨੀ ਬਨਾਮ ਮੋਨੀਪੈਨੀ [14] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:
ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ

ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਕੀ ਹੈ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ: a ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।"

[13] (1973) 2 SCC 825

[14] (1861) 9 HLC 114, 146

XXXXXX

ਬ੍ਰੇਟ, ਐਲ.ਜੇ., ਰੇ ਮੈਰੀਡਿਥ ਵਿਚ, ਸਾਬਕਾ ਪੀ. ਚਿਕਨ 15 ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"ਮੈਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਜੋ ਲਾਰਡ ਡੇਨਮੈਨ ਅਤੇ ਬੈਰਨ ਪਾਰਕੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ..... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਤੇ ਹਨ।

21. ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਧਾ ਸੁੰਦਰ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਜਹਾਦੁਰ ਰਹੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰ [16] :

"ਹੁਣ, ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਸਾਰੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਯੂਟੀ ਰੇਸ ਮੈਗਿਸ ਵਾਲਟ ਕੁਮ ਪੇਰੇਟ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

46. ਇਸ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ 1948 ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ।

47. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 1948 ਦੇ ਵਕਫ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸੋਧੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਰਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਕਫ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਹੈ।

48. 1973 ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਵਾਕਿਫ-ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਤਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੀ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ (ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ) ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁਤਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ।

49. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 04.07.1995 ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਮੁੱਖ ਮੁਤਵਾਲੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਵਜੋਂ ਦੂਜੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ 04.07.1995 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿਚ, ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਨਜ਼ੀਰ (ਸਕੱਤਰ) ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਦੀ ਸੰਚਿਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

---

[15] (1973) 2 SCC 825

[16] (1861) 9 HLC 114, 146

XXXXXX

ਹਮਦ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.] 433

50. 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ (ਜਨਮ 23.12.1969) ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਤੇ 30.05.1995 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਜਨਮ 25.03.1977) ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਹਮੀਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ, ਅਸਦ ਮੁਈਦ (ਜਨਮ 1.09.1973) ਅਬਦੁਲ ਮੁਈਦ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਪਰ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹਮੀਦ ਅਹਿਮਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 17.04.2000 ਨੂੰ ਭਾਵ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਵਾਂ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਬਦੁਲ ਹਾਮਿਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ

ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾਲ 1995 ਵਿੱਚ ਹਮੀਦ ਅਹਿਮਦ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸਦ ਮੁਈਦ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

51. 1973 ਦਾ ਡੀਡ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1948 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

52. ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਭਾਰਤ **ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੈਂਸਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ** ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ**। ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਬਦਸ਼ਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ** 17. ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ 09.05.1921 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀ; ਅਪੀਲ ਨੂੰ 09.05.1921 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

7 (1921) 14 L.W. 128 (F.B.)

53. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੰਸ਼ਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਈ ਵਾਰਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਾਈਨਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕੋ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਨੇ ਪੰਜ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁਤਾਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

54. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ, ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਦਲੀਲ 04.07.1995 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਜਾਂ 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਕਿਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਦਰਦ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ 1948 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ।

55. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1973 ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

56. ਸਮੀਰ ਨਰਾਇਣ ਭੋਜਵਾਨੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) **ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ**। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਿਰ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

57. ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। **ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 18** ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਪਨ-ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:-

XXXXXX

12. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਉਲਟ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮੁੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਵੇਗਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੁੱਢਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ - ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ, ਸੁਵਿਧਾ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣਗੇ. ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਸੱਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ `ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

58. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ XXXIX ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ

ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੌਣ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਾਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ।

---

[18] (2004) 4 SCC 697

XXXXXX

59. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 27.11.2018 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 25.10.2017 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ 28.04.2015 ਦੇ ਮਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ* ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੀਆਂ।

60. ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ।

61. ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ।

---

*ਐਡ. ਨੋਟ-ਵਰਡ 'ਪ੍ਰਬੰਧਨ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ [2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 437 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi